بسم الله الرحمن الرحيم

دمسلمانانو دوروسته پاتي والي يوازنی علاج

مؤلف

شيخ الحديث مولانا محمد زكريا نور الله مرقده

ژباړونکی :

مولوي عبدالهادي (حماد)

Ketabton.com

(د فضايل اعمال د کتاب وروستۍ برخه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حقیقت څرنګدتیا

نحمده و نصلي علي رسوله الکريم.

د څه وخت راپه دې خوا زما د استاذ، مشر، زبدة الفضلاء او مقتدا عالم حضرت مولانا محمد الیاس رحمة الله علیه په برکت د تبلیغ کار شروع دئ، چې د امت د عالمانو، بزرګانو برکت او پوره پاملرنه ورسره وه پوهان خلګ ښه په خبر دي ما ګنهګار بنده ته د دې پاکو هستیو امر وسو، چې د تبلیغ په اړه یو څه ولیکم تر څو په تبلیغ کولو کي اساني رامنځته سي او ګټور تمام سي.

د دغه مخورو استادانو د امر په منلو یو څو کرښي لیکم، چي د دې لویو علماوو د علومو د دریاب څخه یو څاڅکی دئ او د محمدي دین د باغچې څخه یو څو غونچې دي، چي په ډېره چابکۍ سره یو ځای سوي دي که چیري څه غلطۍ یا کمی پکښې ښکاره سي نو زما د قلم غلطي او د بې علمۍ نتیجه ده. د مهربانۍ له مخي يې اصلاح کړئ د احسان سبب به سي. الله جل جلاله دي پخپل فضل او کرم سره زما پر ګناهونو پرده واچوي. ما او تاسو ته دي الله جل جلاله د دې پاکو هستیو د نېکو عملونو کړنلاره را نصیب کړي. الله جل جلاله دي موږ د خپلي رضا، د خپل دین د خپرولو او د خپل رښتیني رسول صلی الله علیه وسلم د اطاعت په دولت و نازوي. آمین

د بزرګانو د پېښو خاوري

محمد احتشام الحسن، مدرسة کاشف العلوم

بستي حضرت نظام الدین اولیاء دهلي – ۱۸ / ربیع الثاني / ۱۳۵۸ هق

د پیل خبري

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله رب العالمین والصلوة والسلام علي سید الاولین والاخرین خاتم الانبیآء والمرسلین محمد وآله واصحابه الطیبین الطاهرین .

د نن څخه د یارلس سوه کاله وړاندي کله چي دنیا د کفر، جهالت، ناپوهۍ او ګمراهۍ په تیارو کي ډوبه وه د مکې مکرمي پر کاڼو او غرونو باندي د رشد او لارښووني سپوږمۍ راښکاره سوه. تر مشرقه، مغربه، جنوبه، شماله او د دنیا تر هر کونجه پوري يې خپله رڼا ورسوله تر درویشتو کالو په کمه موده کي يې انسان و هغه لوړي مرتبې ته ورساوه چي په تاریخ کي يې د مثال ورکولو څخه انسان عاجزه دئ او د رشد، صلاح، هدایت او کامیابۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه مثال يې و مسلمانانو ته په لاس ورکړ، چې په رڼا کې يې تل د ترقۍ او ودې لارې پيدا کېږي او تر سوونو کالو پورې يې پر دنيا باندې داسې حکومت وکړ، چې په دنيا کې هر چا ډغرې ورسره وهلې دي ذره ذره سوي دي.

دا يو حقيقت دئ انکار نه سي څني کېدلای خو دومره بايد ووايم چې دغه پخوانۍ قصې نه څه ګټه لري او نه څه تسلي په راتلای سي خو د اوسنۍ زمانې حالات او کوم څه چې تېرېږي دا موږ خپله د تېرو مشرانو او بزرګانو پر ژوند باندې يو بد داغ لګولی دئ. د مسلمانانو ژوند چې په تېرو ديارلسو سوو کالو کې په تاريخ کې وکتل سي نو داسې معلومېږي چې موږ د عزت، دبدبې، شان او شوکت مالکان او اجاره داران يو او که د هغه تاريخ څخه نظر واړول سي نو موجوده حالات ښيي، چې موږ په ډېر ذلت، خوارۍ، افلاس او کمزورۍ کې نغښتي يو. نه زور او دولت سته، نه زر او دولت سته، نه شان او شوکت سته، نه پخپلو منځو کې مينه او محبت سته، نه ښه اخلاق او نه ښه عادتونه، هره بدي په موږ کې موجوده ده او هره نېکي زموږ څخه په ميلونو ليرې ده. دښمنان زموږ په دې بد حال خوشحاله دي او هر ځای زموږ کمزورۍ بيانوي پر موږ باندې خاندي، پر موږ ټوکې کوي په دې بسنه نه کوي بلکي زموږ د زړه ټوټې پر نوي ماډرن کلتور مين ځوانان په اسلام او اصولو پسخند وهي. پر هره خبره يې اعتراض کوي او دا پاک دين لغوه او بېکاره بولي. عقل حيران دئ چې کوم قوم چې د دنيا تنده مړه کړې وه نن ولي هغه تږي دئ؟ کوم قوم چې دنيا ته تمدن، تهذيب او ښکلا وربخښلې وه نن ولي هغه غير مهذب او د تمدن څخه ليرې دئ؟ د قوم رهنمايانو او مشرانو ډېر پخوا لا زموږ د دې بد حالت پېش بيني کړې وه او په مختلفو طريقو يې زموږ د اصلاح کوښښ کړی و.

مرض بڑھتا گیا جوں جوں دوا کی

ژباړه: ناروغي زياتېږي هر څومره چې دوا خوري. نن تر بد لا بد حالت دئ او راتلونکی به د تېر په پرتله زيات د خطرونو ډک وي نو زموږ پټه خوله کښېنستل دومره لوی جرم دئ، چې بدله يې بيا په هيڅ شی نه سي پوره کېدلای. خو مخکي تر دې چې موږ عملي قدم پورته کړو په کار ده چې لومړی موږ پر هغه شيانو وږغېږو چې له وجې يې موږ د داسې خوارۍ او ذلت سره مخ سوي يو او په دې عذاب کې ښکيل يو. زموږ د دې وروسته پاته والي زيات لاملونه سته، چې د مخ نيولو لپاره يې يو شمېر تدابير نيول سوي دي هر تدبير چې په کار اچول سوی دئ ناکامه او ناموافقه سوی دئ په همدې وجه زموږ مشران او رهبران په اميد او وېره کې پراته ښکاري. اصلي خبره دا ده چې تر اوسه پوري زموږ مرض معلوم سوی نه دئ، کوم څه چې بيان سوي دي هغه زموږ مرض نه دئ بلکي زموږ د مرض نښانې دي تر کومه

وخته پوري چي اصل مرض ته توجه ونه سي او پيدا نه سي نو د نبنانو اصلاح شونې نه ده او تر کومه وخته پوري چي موږ د اصلي مرض اصلاح ونه کړو او معلوم يې نه کړو نو موږ ته د اصلاح لپاره خوله خلاصول سخته غلطي ده. زموږ دغه دعوه چي شريعت يو مکمل الهي قانون دئ، چي زموږ د دنيا او آخرت د کاميابۍ ضامن دئ. بيا نو هيڅ اړتيا نسته چي موږ د خپل مرض معلومول پيل کړو او علاج يې شروع کړو بلکي موږ ته په کار ده چي په قرآن کي خپل اصلي مرض پيدا کړو او هم د دې مرکز څخه د رشد او هدايت علاج پيدا کړو او څنګه چي قرآنکريم زموږ لپاره تر قيامته پوري قانون دئ نو بيا موږ ته هيڅ دليل نسته چي موږ په دې قرآن عمل نيمګړی کړو. د مځکو او اسمانو لوی پاچا پخپله وعده کړې ده، چي د مځکي پاچهي او خلافت د مومنانو دی:

وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مِنكُمۡ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ لَيَسۡتَخۡلِفَنَّهُمۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ[1]	ژباړه: الله ﷻ وعده کړې ده، چي په تاسو کي کوم څوک چي مؤمنان دي او نېک عملونه کوي زه به د مځکي خلافت ورکوم چي مومنان تل پر کافرانو باندي غالب وي او د کافرانو به هيڅوک مرسته کوونکي نه وي.

او دايې هم تسلي ورکړې ده چي تل به مسلمانان پر کافرانو باندي برلاسي وي او د کافرانو به هيڅوک مرسته کونکي نه وي:

وَلَوۡ قَٰتَلَكُمُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ لَوَلَّوُاْ ٱلۡأَدۡبَٰرَ ثُمَّ لَا يَجِدُونَ وَلِيّٗا وَلَا نَصِيرٗا ﴿٢٢﴾ (٢)	ژباړه: که چيري دغه کافران ستاسو سره جنګېدلي وای نو خامخا به پر شا تللي وای بيا د دوی هيڅ دوست او مرسته کوونکی نه وي.

د مومنانو تل الله ﷻ مرسته کوي او دوی به تل سر لوړي وي.

وَكَانَ حَقًّا عَلَيۡنَا نَصۡرُ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ ﴿٤٧﴾ (٣)	ژباړه: د مومنانو مرسته پر موږ باندي حق دئ.
وَلَا تَهِنُواْ وَلَا تَحۡزَنُواْ وَأَنتُمُ ٱلۡأَعۡلَوۡنَ إِن كُنتُم مُّؤۡمِنِينَ ﴿١٣٩﴾ (٤)	ژباړه: تاسو همت د لاسه مه ورکوئ تاسو غم مه کوئ تاسو به غالب ياست که پوره مومنان واست.

---

(١) سورة النور الاية (٥٥).

(٢) سورة الفتح الاية (٢٢).

(٣) سورة الروم الاية (٤٧).

(٤) سورة ال عمران الاية (١٣٩).

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَلِلَّهِ ٱلۡعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِۦ وَلِلۡمُؤۡمِنِينَ وَلَٰكِنَّ ٱلۡمُنَٰفِقِينَ لَا يَعۡلَمُونَ ﴿٨﴾	ژباړه: الله ﷻ لره عزت او الله ﷻ رسول او مؤمنانو لره (عزت دئ) مگر منافقان نه پوهېږي.

د پورتنيو آياتو څخه تر غور وروسته معلومېږي چي د مؤمنانو سر لوړي، شان او شوکت، کاميابي او ترقي د دوی د ايمان د صفت سره تړلې ده. که چيري د ده اړيکي د الله ﷻ او د رسول الله ﷺ سره ټينگي وي.

(کوم چي د ايمان مقصود دئ) نو کاميابي به د ده په برخه وي او که خدای مه کړه د ده رابطه د الله ﷻ او د رسول الله ﷻ سره کمزورې سي نو خواري او ذلت به د ده په برخه وي لکه چي په سترگو ليدل کېږي.

وَٱلۡعَصۡرِ ﴿١﴾ إِنَّ ٱلۡإِنسَٰنَ لَفِي خُسۡرٍ ﴿٢﴾ إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ وَتَوَاصَوۡاْ بِٱلۡحَقِّ وَتَوَاصَوۡاْ بِٱلصَّبۡرِ ﴿٣﴾	ژباړه: قسم په زمانه چي انسان په تاوان کي دئ، مگر نه هغه څوک چي ايمان يې راوړی وي، نېک عملونه يې کړي وي، توصيه په حق او صبر سره کوي (دغه کسان د تاوان څخه خلاص دي).

زموږ پخواني مشران په نهايي عزت کي وه او موږ په نهايي ذلت او خواري کي يو، د دې څخه معلومېږي چي هغوی د کامل ايمان څخه برخمن وه او موږ د دې صفت څخه بې برخي يو لکه څرنگه چي د الله ﷻ ربتيني پيغمبر خبر ورکړی دئ:

سيأتي علي الناس زمان لايبقی من الاسلام الااسمه ولامن القران الارسمه[۵].	ژباړه : ژر دئ چي داسي وخت به راسي چي د اسلام به يوازي نوم پاته وي او د قرآن به يوازي نقشونه پاته وي.

اوس خبره دا ده که چيري په واقعي ډول موږ د حقيقي اسلام څخه بې برخي يو کوم چي د الله ﷻ او د ده د رسول ﷺ مقصود دئ او په دې دين پوري زموږ د دنيا او آخرت کاميابي تړلې هم ده نو بله کومه ذريعه ده چي په مټ يې موږ بيرته د دې نعمت څخه برخمن سو؟ او هغه کوم اسباب دي چي په وجه يې زموږ څخه د اسلام روح وتلی دئ او يوازي خالي بدن راپاته دئ. کله چي قرآن تلاوت سي او د محمدي امت د فضيلت وجه ولټول سي نو معلومېږي چي دې امت ته يو لوی او اعلی کار سپارل سوی دئ، چي د هغه په وجه د خير الامم (يعني غوره د امتو) خطاب ورته سوی دئ، د دنيا د پيدا کېدو څخه لوی مقصد د الله ﷻ وحده لا شريک له د ذات او صفاتو پېژندنه ده او دا تر هغه وخته پوري ناممکنه ده

[۵] مشکوة.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي انسان د بدیو او چټلتیاوو څخه نه وی پاک سوی او په نېکو او سپېڅلو صفتونو ښایسته سوی نه وي د دغي خبري لپاره په زرونو انبیاء او رسولان راغلي دي او په آخر کي سید المرسلین حضرت محمد ﷺ راولېږل سو او بیا د الیوم اکملت لکم دینکم واتممت علیکم نعمتي زیري ورکړل سو. اوس نو څرنګه چي دین پوره سو مکمل مقصد لاسته راغلی او پوره دین د عمل لپاره ورکړل سو نو په همدې وجه د نبوت سلسله ختمه سوه، کوم کار چي به انبیاوو او رسولانو کاوه په پوره ډول محمد ي امت ته وسپارل سو.

كُنتُمۡ خَيۡرَ أُمَّةٍ أُخۡرِجَتۡ لِلنَّاسِ تَأۡمُرُونَ بِٱلۡمَعۡرُوفِ وَتَنۡهَوۡنَ عَنِ ٱلۡمُنكَرِ وَتُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِۗ[٦]

ژباړه: اې محمدي امته! تاسو غوره د امتونو یاست د خلکو د ګټي لپاره لېږل سوي یاست تاسو په نېکۍ سره امر کوئ او له بدو څخه خلک منع کوئ او په الله ﷻ باندي ایمان لرئ.

وَلۡتَكُن مِّنكُمۡ أُمَّةٌ يَدۡعُونَ إِلَى ٱلۡخَيۡرِ وَيَأۡمُرُونَ بِٱلۡمَعۡرُوفِ وَيَنۡهَوۡنَ عَنِ ٱلۡمُنكَرِۚ وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُفۡلِحُونَ ﴿١٠٤﴾

ژباړه :په تاسو کي یوه داسي ډله پکاره ده، چي خلګ د خیر و لوري ته راوبولي او د بدو څخه یې منع کوي او یوازي دغه خلګ کامیاب دي. په لومړي آیات کي د خیر الامم وجه دا وښودل سوه، چي تاسو په نېکۍ سره امر کوي او د بدو څخه منع کوئ

په دوهم آیات کي په خصوصي ډول وښودل سوه، چي یوازي هغه کسان کامیاب دي چي دغه کار کوي پر دې باندي بس نه ده بلکي بل ځای په ښکاره دغه کار نه کول د لعنت او ملامتیا سبب ښودل سوي دي.

لُعِنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِنۢ بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ عَلَىٰ لِسَانِ دَاوُۥدَ وَعِيسَى ٱبۡنِ مَرۡيَمَۚ ذَٰلِكَ بِمَا عَصَواْ وَّكَانُواْ يَعۡتَدُونَ ﴿٧٨﴾ كَانُواْ لَا يَتَنَاهَوۡنَ عَن مُّنكَرٖ فَعَلُوهُۚ لَبِئۡسَ مَا كَانُواْ يَفۡعَلُونَ ﴿٧٩﴾

ژباړه : په بني اسرائیلو کي چي کوم خلګ کافران وو پر هغوی باندي لعنت کړل سوی دئ پر ژبه د عیسی علیه السلام او داود علیه السلام دا لعنت په دې وجه وسو، چي دوی د هغوی د حکم څخه مخالفت وکړ او د حده ووتل کوم بد کار چي به دوی کاوه د هغه څخه یې نه منع کول بېشکه د دوی دغه کار بد و.

د دغه وروستي آیات وضاحت په لاندي حدیثونو کي کېږي.

---

[٦] سورة ال عمران الایة (١١٠).

(c) ketabton.com: The Digital Library

١ : وفي السنن والمسند من حديث عبدالله بن مسعود ﵁ قال قال رسول الله ﷺ ان من كان قبلكم كان اذ عمل العامل فيهم بالخطيئة جآئه الناهي تعزيرا فقال يا هذا اتق الله فاذا كان من الغد جالسه واكله وشاربه كانه لم يره على خطيئة بالامس فلما راي عز وجل ذالک منهم ضرب قلوب بعضهم على بعض ثم لعنهم على لسان نبيهم داؤد و عيسى بن مريم ذالک بما عصوا وكانو يعتدون والذي نفس محمد بيده لتَأمرن بالمعروف ولتنهون عن المنكر ولَتأخذن على يدالسفيه ولتَأطرن على الحق اطرا اوليضر بن الله قلوب بعضكم على بعض ثم يلعنكم كما لعنهم.

ژباړه: د عبدالله بن مسعود ﵁ څخه روایت دئ چي رسول الله وفرمایل: ستاسو څخه مخکي امتونه داسي وه چي چا به ګناه وکړه نو منع کوونکی به هغه وېراوه او ورته ویل به یې چي د الله ﷻ څخه ووېرېږه دا کار مه کوه کله چي به سبا سو نو د هغه سره به یې ناسته ولاړه کول، خوراک او څښاک به یې ورسره کاوه په دې ډول چي ګویا ده بېخي هغه سړی پر ګناه باندي نه دئ لیدلی. کله چي الله ﷻ د دوی دا کارونه ولیدل الله ﷻ د دوی زړونه یو د بل سره ګډ کړل او د داود ﵇ او عیسی ﵇ په ژبه پر دوی باندي لعنت وویل سو دا په دې وجه چي دوی د الله ﷻ نافرماني کوله او تر حد یې تېری کاوه. زما دي قسم په هغه ذات وي چي د محمد ﷺ روح یې په قدرت کي دئ په ښو کارونو امر کوئ او د بد کارو څخه منع کوئ او بې علمه تر لاس نیسئ په حقه خبره یې مجبور کړئ که نه نو الله ﷻ به ستاسو زړونه سره ګډ کړي او لعنت به درباندي ووایي لکه پر تېرو امتونو چي لعنت وویل سو.

٢ : و في سنن ابي داود و ابن ماجة عن جابر بن عبدالله قال سمعت رسول الله ﷺ يقول مامن رجل يكون في قوم يعمل فيهم بالمعاصي يقدرون على ان يغيروا عليه ولا يغيرون الا اصابهم الله بعقاب قبل ان يموتوا.

ژباړه: د جابر ﵁ څخه روایت دئ، چي رسول ﷺ و فرمایل: په یو قوم کي چي یو سړی ګناوي کوي او هغه قوم یې د توان سره منع نه کړي نو تر مرګ مخکي به پر دوی باندي عذاب راسي. یعني په دنیا کي به په ډول - ډول عذابونو اخته سي.

٣ – و روي الاصبهاني عن انس ﵁ ان رسول الله ﷺ قال لا تزال لا اله الا الله تنفع من قالها وترد عنهم العذاب والنقمة مالم يستخفوا بحقها قالوا يا رسول الله

ترجمه: حضرت انس ﵁ د رسول الله ﷺ څخه روایت کړی دئ، چي رسول الله ﷺ وفرمایل : کلمه طیبه ویونکي ته ګټه رسوي او د عذاب او بلا څخه یې ساتي تر څو چي د حقونو یې بې پروایي نه وي کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وما الاستخفاف بحقها قال يظهر العمل بمعاصي الله فلا ينكر ولا يغيروا [٧].

اصحابو کرامو پوښتنه وکړه چي د کلمې طيبې د حقونو بي پروايي څه شي ده؟ رسول الله ﷺ وفرمايل: چي د الله ﷻ نافرماني په ښکاره ډول کېږي بيا د دغه کار څخه انکار نه کېږي او نه يې د منع کولو لپاره کوښښ کېږي.

٤ : عن عائشة رضي الله عنها قالت دخل على النبي عليه السلام فعرفت في وجهه ان قد حضره شيئ فتوضاء وما كلم احدا فلصقت بالحجرة استمع ما يقول فقعد على المنبر فحمدالله واثنى عليه وقال يا ايهاالناس ان الله تعالى يقول لكم مروا بالمعروف وانهوا عن المنكر قبل ان تدعوا فلا اجيب لكم وتسئلوني فلااعطيكم وتستنصروني فلا انصركم فمازاد عليهن حتى نزل.

ژباړه: حضرت عائشة رضي الله عنها فرمايي، چي: رسول الله ﷺ زما کره تشريف راوړی مايې په مخ کي يو خاص اثر وليدی پوه سوم چي يوه خبره خامخا سته د هيچا سره يې خبري نه وکړې اودس يې تازه کړ، مسجد ته ولاړی زه د مسجد ديوال ته نژدې ودرېدم چي رسول الله ﷺ څه فرمايي هغه واورم. رسول الله ﷺ و منبر ته وختی د الله ﷻ حمد او ثنا يې وويله بيا يې و فرمايل: اې خلګو! الله ﷻ تاسو ته امر کوي چي په نېکيو سره امر وکړئ او د بدو څخه خلګ منع کړئ داسي نه چي داسي وخت راسي تاسو به دعا غواړئ زه به يې قبلوم، تاسو به زما څخه غوښتنه کوئ زه به يې نه درکوم زما څخه به کومک غواړئ زه به ستاسو مرسته نه کوم. نبي عليه السلام دغه الفاظ وويل او د منبر څخه راکښته سو.

٥ : عن ابي هريرة رضي الله عنه قال قال رسول الله ﷺ اذا عظمت امتي الدنيا نزعت منهاهيبة الاسلام واذا تركت الامر بالمعروف والنهي عن المنكر حرمت بركة الوحي واذاتسابت امتي سقطت من عين الله [٨].

ژباړه: ابو هريرة رضي الله عنه د رسول الله ﷺ څخه روايت کوي چي رسول الله ﷺ وفرمايل : کله چي زما امت ته دنيا د عزت او درنښت وړ سوه نو د دوی د زړونو څخه به د اسلام عزت او هيبت ووزي او که يې امر بالمعروف او نهي عن المنکر پرېښودی د وحيو د برکت څخه به محرومه سي او که يې پخپلو منځو کي يو دبله ښکنځل کول پيل کړه دالله ﷻ د (رحمت) د نظر څخه به وغورځول سي.

---

[٧] ترغيب.

[٨] كذا في الدر عن الحكيم الترمذي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په پورتنیو حدیثونو کي د فکر کولو څخه وروسته معلومېږي چي امر بالمعروف او نهي عن المنکر پرېښودل د الله ﷻ د لعنت او غضب سبب جوړېږي.

کله چي محمدي امت دا کار پرېږدي نو د سختو تکلیفونو، غمونو او خواریو سره به مخ سي او د هر ډول غیبي مرستي څخه به بې برخي سي دا ټول هغه وخت رامنځته کېږي چي محمدي امت خپله فریضه پرېږدي او د خپلي ذمه واری څخه غافله سي. همدا وجه ده چي نبي ﷺ امر بالمعروف او نهي عن المنکر د ایمان خاصیت او لازمي برخه یې ګرځولې ده او پرېښودل یې د ایمان کمزوري او ضعف ښودلی دئ. د ابو سعید خدري رضي الله عنه روایت دئ:

من رَاي منکم منکرا فلیغیره بیده فان لم یستطع فبلسانه فان لم یستطع فقلبه وذالک اضعف الایمان [۹].

ژباړه: که په تاسو کي څوک بدي ویني نو په لاس دي یې منع کړي که یې په توان نه وه نو په خوله دي یې منع کړي او که یې دا هم په توان نه وه په زړه دي یې منع کړي (یعني په زړه کي دي نفرت ځني وکړي).

دا د ایمان کمزورې درجه ده. نو څرنګه چي په زړه کي بد ځني وړل د ایمان کمزورې درجه ده نو اوله یې تر ټولو کامله او لوړه درجه ده. خو تر دې روښانه د ابن مسعود رضي الله عنه روایت دئ:

ما من نبي بعثه الله قبلي الا کان له في امته حواریون واصحاب یَاْخذون بسنته ویقتدون بامره ثم انها تخلف من بعدهم خلوف یقولون مالا یفعلون ویفعلون مالایامرون فمن جاهدهم بیده فهومؤمن ومن جاهدهم بلسانه فهو مؤمن ومن جاهدهم بقلبه فهو مؤمن ولیس وراء ذالک من الایمان حبة خردل [۱۰].

ژباړه: هر نبي چي مخکي تېر سوی دی خامخا به یې یوه ډله د تربیه سوو ملګرو څخه درلوده چي دوی به د نبي سنت برپایه کول او پوره تابعداري به یې کول الهي دین چي په کومه بڼه او ډول پیغمبر پرې ایښي و په هغه ډول به یې محفوظ ساتی، یوه ذره تغیربه یې نه پکښي راوستی خو تر دې وروسته چي د شر او فساد وخت راسي داسي خلګ به پیدا سي چي هغه څه به وایي چي خپله عمل نه په کوي. کارونه به یې داسي وي چي شریعت اجازه نه وي ورکړې نو د داسي خلګو پر خلاف د سنت او حق قائمولو په موخه د لاس څخه کار واخلي مومن دئ او که چا د لاس څخه کار وانه خستی د ژبي څخه کار واخلي مومن دئ او که یې دا هم نه وکړه بلکي نیت او عقیده یې د داسي خلګو پر خلاف راوستل مومن دئ، مګر دا د ایمان آخره درجه ده د ایمان حد پر دغه ځای خلاصیږي که چا دا هم نه وکړل نو په زړه کي یې د خرماخستکي د منځ د پردې په څیر ایمان نسته.

---

(۹) مسلم.
(۱۰) مسلم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پورتني کار د اهمیت په موخه امام غزالي رحمه الله داسي فرمایي: په دې کي هیڅ شک نسته چي امر بالمعروف او نهي عن المنکر د ایمان داسي مضبوط رکن دئ چي د دین ټوله شیان ورسره تړلي دي د دغه کار د کولو لپاره الله جل جلاله ټوله انبیآء رالیږلي دي او که یې علم او عمل پرېښودل سي نو العیاذ بالله د نبوت بې کاره کیدل به لازم سي. دینداري چي انساني شرافت دئ کمزورې به سي. سستي به عامه سي د ګمراهۍ او ضلالت لاري به خلاصي سي، جهالت به په ټوله دنیا کي خپور سي، په ټولو کارونو کي به خرابوالی راسي. په خپلو منځو کي به بي اتفاقي او بدنیتي خپره سي، ابادۍ به وراني سي، مخلوق به تباه او برباد سي، د دې بربادۍ او تباهۍ درک به هغه وخت معلوم سي چي کله خلګ د الله جل جلاله په وړاندي ودرول سي او پوښتنه ځني وسي.

افسوس سل ځلي افسوس کومه خطره چي وه هغه راغله کومو سترګو وېره ولیده؟

كان امر الله قدرا مقدورا فانا لله وانا اليه راجعون.

د دغه شنې ستني نښانې له منځه تللي دي د حقیقت او د سمونو برکتونه له منځه تللي دي. د خلګو پر زړونو د سپکوالي او ذلالت مهرونه ولګیدل د الله جل جلاله سره د زړه اړیکي له منځه ولاړې د نفسي خواهشاتو تابعداري د ځناورو په څېر روانه ده. د ځمکي پر مخ داسي مؤمن پیدا کول ګران دي، لږ والي یې څه کوې بیخي نسته چي د حق د ښکاره کولو په موخه دي د چا ملامتیا وزغمي، که یو غښتلی مؤمن لیڅي راونغاړي د تباهۍ د لیري کولو لپاره اراده وکړي، د سنت د ژوندي کولو لپاره میدان راسي نو یقینا دغه کس په ټول مخلوق کي یو امتیازي حیثیت لري او د ښکاره هستۍ مالک دئ. امام غزالي رحمه الله چي په کومو الفاظو د دغه کار اهمیت موږ ته بیان کړی دئ زموږ د بیدارېدو لپاره بسنه کوي.

لومړۍ وجه دا ده چي موږ پورتنۍ فریضه یوازي په علماوو پوري خاص کړېده او حال دا چي په قرآن کریم کي د الله جل جلاله امر و ټولو ته دئ د محمدي امت هر وګړی پکښې شامل دئ ځکه د دې د سپیناوي لپاره د اصحابو کرامو او خیرالقرون ژوند ښکاره شاهد دئ.

د تبلیغ، امر بالمعروف او نهي عن المنکر په علماوو پوري خاص کول او د دوی په ډاډ سره بې غمه کېدل زموږ لویه ناپوهي ده. د عالمانو مسئولیت دا دئ چي سیده او حقه لاره وښیي بیا نو عمل په کول او نور پر روانول دا د نورو کار دئ، دغه خبره د رسول صلی الله علیه وسلم په حدیث کي بیان سوېده:

الا كلكم راع وكلكم مسئول عن رعيته فاالامير الذي على الناس راع عليهم وهومسئول عنهم والرجل راع على اهل بيته وهو مسئول عنهم والمراة راعية على بيت بعلها وولده

ژباړه: بېشکه تاسو ټول ساتونکي یاست د هر چا څخه به د خپل رعیت پوښتنه کېږي نو پاچا د خلګو ساتونکی دئ د خلګو پوښتنه به ځني کېږي. سړی د خپلي کورنۍ ساتونکی دئ د خپل کور پوښتنه به ځني

(c) ketabton.com: The Digital Library

وهي مسئولة عنهم والعبد راع على مال سيده وهو مسئول عنه فكلم راع وكلكم مسئول عن رعيته(١١).

کېږي او ښځه د خپل خاوند د کور او اولادو ساتونکې ده په دغه باره کي به پوښتنه ځني کېږي او تاسو ټوله ساتونکي یاست د هر چا څخه د خپل رعیت په اړه پوښتنه کېږي.

قال الدين النصيحة قلنا لمن؟ قال لله ولرسوله ولائمة المسلمين وعامتهم (١٢).

ژباړه: رسول ﷺ وفرمايل: دين سراسر نصيحت دئ (اصحاب ﷺ وايي) موږ ورته وويل د چا لپاره؟ رسول ﷺ وفرمايل: د الله ﷻ، رسول ﷺ، د مسلمانانو اميرانو او د ټولو مسلمانانو لپاره.

که فرض کړو چي دا کار يوازي د علماوو لپاره دئ نو اوس خو اړتيا ده وخت د دې غوښتنه کوي چي ټوله د دې کار لپاره ملا وتړي او وخت پکښې ولګوي.

دوهمه وجه دا ده چي موږ داسي فکر کوو چي خپله به ايمانونه ټينګ کړو د نورو ګمراهي موږ ته هيڅ تاوان نه رسوي لکه چي د دې آيات څخه معلومېږي.

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ عَلَيۡكُمۡ أَنفُسَكُمۡۖ لَا يَضُرُّكُم مَّن ضَلَّ إِذَا ٱهۡتَدَيۡتُمۡۚ (١٣)

ژباړه : اې ايمان والاوو ! کله چي تاسو پر لار روان ياست نو د نورو ګمراهي تاسو ته هيڅ تاوان نه رسوي(١٤).

په حقيقت کي د پورتني آيات څخه مطلب دا نه دئ لکه په ښکاره چي معلومېږي ځکه دغه معنی د الهي حکمت او ديني غوښتني څخه بيخي خلاف ده ځکه اسلامي ملت ټول د يو بدن مثال لري که د بدن پر يوه غړي باندي درد سي نو ټوله بدن ورسره نارامه وي د دې څخه اصلي مطلب دا دئ چي دين چي هر څومره کمال ته ورسيږي بيا به هم ځيني خلګ وي چي سيده او حق لاره به پريږدي ګمراهي به غوره کوي په پورتني آيات کريمه کي الله ﷻ و مومنانو ته تسلی ورکوي چي که خپله پر صحيح لاره باندي ودرېږي نو د دوی د ګمراهۍ څخه و تاسو ته د تاوان وېره نسته.

همدا ډول اصل شريعت دا دئ چي سړی د دين ټوله احکام ومني او عمل په وکړي نو د دين د احکامو څخه خو يو دا هم دئ چي سړی به امر بالمعروف او نهي عن المنکر کوي. د دغه وينا تائيد د ابو بکر ﷺ په لاندي حديث سره کېږي:

---

(١١) بخاري و مسلم.

(١٢) (12) مسلم

(١٣) سورة المائدة الاية (١٠٥).

(١٤) بيان القران.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن ابي بكر الصديق ﷺ قال ايهاالناس انكم تقرؤن هذه الاية يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ عَلَيْكُمْ أَنفُسَكُمْ ۖ لَا يَضُرُّكُم مَّن ضَلَّ إِذَا ٱهْتَدَيْتُمْ ۚ فاني سمعت رسول الله يقول ان الناس اذاراو المنكر فلم يغيروه اوشک ان يعمهم الله بعقابه.

ژباړه: ابوبکر ﷺ وفرمایل: اې خلګو! تاسو دا آیات وړاندې کوئ چې الله ﷻ فرمایي: يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟... (الاية) حال دا چې ما د رسول الله ﷺ څخه اوریدلي دي، چې څوک یو ناروا کار وویني او منع یې نه کړي نو نژدې دئ چې الله ﷻ به یې په عمومي عذاب کې ګرفتار کي

ځېړونکو علماوو د پورتني آیات همدا معنی مراد کړېده.امام نووي رحمة الله عليه د مسلم شریف په شرحه کې لیکلي: د تحقیق کوونکو علماوو مذهب د پورتني آیات کریمه په اړه داسې دئ، چې کله تاسو یو نېک کار وکړئ، نو د نورو نه کول یا ګمراهي تاسو ته کوم تاوان نه سي رسولای لکه چې الله ﷻ فرمایي: ولاتزر وازرة وزراخرى.

نو کله چې داسې ده نو د کومو شیانو چې امر ورکړل سوی دئ هغه ټول امر بالمعروف او نهي عن المنکر دئ نو چا چې دا امر برپایه کړی یعني په ښو کارونو یې امر وکړ او د بدو کارو څخه یې منع وکړه نو ده خپله ذمه واري او وجیبه پوره کړه نور نو پر ده ملامتیا او الزام د هغوئ نه عمل کول او ګناه کول ده ته تاوان نه رسوي (والله اعلم).

دریمه وجه دا ده چې ټول خلګ یعني عوام، خاص، عالم، جاهل او هر سړی ناامیده سوي دي چې نور نو د دین ترقي نه سي راتلای دا یې یقین دئ، چې دا کار ګران دئ د چا په مخ کې چې د اصلاح نظام وړاندې سي نو دی په جواب کې ورته وایي چې اوس خو نه حکومت او نه سلطنت سته، نه د مټو زور سته، نه مال او سامان سته، نه د جنګ وسایل سته، نه مرکزي حیثیت سته او نه اتفاق او اتحاد سته. دیندار خلګ خو وایي چې اوس څوارلسمه صدی ده د رسالت د رڼا کمه سوې ده اوس نو د اسلام زوال یو لازمي شی دئ. دا خبره صحیح ده چې څومره د نبوت د رڼا څخه لیرې والی راځي د حقیقي اسلام شغلې به کمېږي خو د دې هیڅکله دا مطلب نه دئ، چې د دین د حفاظت او ساتني لپاره به کوښښ او محنت نه کېږي، ځکه که چیرې داسې وي او زموږ مشرانو هم داسې فکر کړی وي نو تر موږه پورې به د اسلام د رارسېدو هیڅ لاره نه وای البته زمانه چې ناموافقه ده نو د ټولني کړو وړو ته دې وکتل سي څنګه چې ښایي په هغه ډول دې په زیات همت او استقلال سره کار اخیستل پیل سي. د حیرانتیا خبره دا ده چې د کوم دین بنسټ چې سراسر پر قرباني او عمل باندې ایښودل سوی و، نن د هغه دین منونکي سراسر د عمل څخه خالي دي حال دا چې په قرآن کریم کې ځای پر ځای د عمل سبق ښودل سوی دئ او تاسو یې هم لولي. یو عبادت کوونکی چې ټوله

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپه عبادت کوي د ورځي روژه نيسي او ټول وخت د الله، الله ذکر کوي دغه سړی هيڅ د هغه چا سره نه سي برابرېدلای چي هغه د اصلاح او هدايت لپاره بې ارامه وي. قرآن کريم ځای پر ځای د جهاد في سبيل الله تاکيد فرمايلی دئ او د مجاهد فضيلت يې بيان کړی دئ:

لَّا يَسْتَوِى ٱلْقَـٰعِدُونَ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُو۟لِى ٱلضَّرَرِ وَٱلْمُجَـٰهِدُونَ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ ۚ فَضَّلَ ٱللَّهُ ٱلْمُجَـٰهِدِينَ بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ عَلَى ٱلْقَـٰعِدِينَ دَرَجَةً ۚ وَكُلًّا وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلْحُسْنَىٰ ۚ وَفَضَّلَ ٱللَّهُ ٱلْمُجَـٰهِدِينَ عَلَى ٱلْقَـٰعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٩٥﴾ دَرَجَـٰتٍ مِّنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً ۚ وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٩٦﴾ (15)

ژباړه: هغه کسان چي بېله عذره کور ناست دي د عذر پرته (جهاد نه کوي) د هغه کسانو سره برابر نه دي چي په مال او ځان سره جهاد کوي. کوم کسان چي په مال او ځان سره جهاد کوي د هغه کسانو په پرتله يې فضيلت زيات دئ، چي کور ناست دي. د ټولو سره الله ﷻ د نيکۍ وعده کړېده. الله ﷻ د مجاهدينو ته پر ناستو خلګو باندي فضيلت په لوی اجر سره ورکړی دئ يعني لويي درجې د الله ﷻ د لوري څخه مغفرت او رحمت ورکړل سوی دئ الله ﷻ زيات بخښونکی او زيات مهربانه دئ.

که څه هم د جهاد مقصد د کفارو او مشرکينو و مخ ته ټينګ درېدل دي او د اسلام لوړوالی دئ خو له بده مرغه موږ د دې لوړ او خوندور نعمت څخه بې برخي سوي يو، نو تر خپله وسه خو راته په کار ده چي د اسلام لپاره په هر ډول چي کېږي کوښښ او زيار وباسو آخر به زموږ دا لړلړ هڅي موږ مخ ته ورسوي.

والذين جاهدوا فينا لنهدينهم سبلنا!

ژباړه: کوم خلګ چي زموږ د دين په لاره کي کوښښ کوي موږ د هغوی لپاره خپلي لاري پرانيزو.

په دې کي هيڅ شک نسته چي الله ﷻ د خپل دين د ساتلو او حفاظت لپاره وعده کړېده خو زموږ لپاره د دې دين د ودي او ترقۍ لپاره هڅي لازمي دي، اصحابو کرامو چي د دين لپاره څومره کوښښونه وکړه عملي ګټي يې وليدي او د غيبي مرستو څخه برخمن سوه چي موږ يې نومونه تر اوسه پوري اخلو او مثال پرې وايو.

که چيري موږ د دوی پر لاره باندي ولاړ سو او د کلمې طيبې د لوړوالي او ترقۍ لپاره ملا وتړو نو يقيناً به زموږ د غيبو څخه مرسته وسي او سرلوړي به سو، ځکه الله ﷻ فرمايي:

---

(15) سورة النساء الايتان (٩٥ ، ٩٦)

(c) ketabton.com: The Digital Library

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِن تَنصُرُواْ ٱللَّهَ يَنصُرۡكُمۡ وَيُثَبِّتۡ أَقۡدَامَكُمۡ ۝٧ (١٦)

ژباړه: که تاسو د الله ﷻ مرسته وکړئ الله ﷻ به ستاسو مرسته وکړي او ستاسو قدمونه به ټينګ کړي (د شيطان او کافرانو په مقابل کي).

شلورمه وجه دا ده چي موږ فکر کوو چي موږ د دې لوړي مرتبې اهل نه يو چي دا کار وکړو. نو څرنګه چي موږ د دې کار اهل نه يو نو بيا په کومه خوله موږ دا کار شروع کړو داسي نه ده، ځکه چي موږ ته الله ﷻ امر کړی دئ، موږ ته د پاته والي هيڅ لاره نسته موږ ته يوازي د الله ﷻ په امر سره کار شروع کول په کار دي دا به انشاء الله زموږ د استقامت او توانايي سبب سي په دغه ډول به تل اوسو، يوه ورځ به الله ﷻ سعادت را نصيب کړي او دا هيڅ کله نه سي کېدلای چي موږ دي د الله ﷻ په لاره کي کوښښ کوو او رحمان او رحيم ذات دي موږ ته نظر نه کوي ځکه په حديث کي راځي:

عن انس رضي الله عنه قال قلنا يا رسول الله! لا نامر بالمعروف حتى نعمل به كله ولا ننهى عن المنكر حتى نجتنبه كله فقال ﷺ: بل مروا بالمعروف وان لم تعملوا به كله وانهوا عن المنكر وان لم تجتنبوه كله(١٧).

ژباړه: د حضرت انس رضي الله عنه څخه روايت دئ، چي موږ رسول الله ﷺ ته وويل: يارسول الله! موږ په نېکو امر نه کوو تر څو چي موږ خپله په ټولو عمل نه وي کړی او نه د بدو څخه منعه نه کوو تر څو چي موږ د ټولو بدو څخه نه يو منعه سوي، رسول الله ﷺ وفرمايل: تاسو په نېکو امر کوئ که څه هم تاسو په ټولو عمل نه وي کړئ د بدو څخه منعه کوئ که څه هم د ټولو څخه تاسو ځان نه وي ساتلی.

پنځمه وجه دا ده، چي موږ داسي فکر کوو چي ځای پر ځای مدرسې سته، عالمان نصيحتونه کوي، خانقاوي ابادي دي، کتابونه او رسالې چاپېږي دا ټول د امر بالمعروف او نهي عن المنکر څانګي دي په دغه کارو سره فرض غاړي خلاصېږي.

په دې کي هيڅ شک نسته چي دغه ټولي ادارې لازمي دي او توجه ورته کول د ضروري کارو څخه ده ځکه لږه او ډيره رڼا چي سته هغه هم د دغه ادارو برکت دئ، خو بيا هم زموږ لپاره يوازي دغه ادارې کافي نه دي او که موږ بس والی په وکړو دا به زموږ ښکاره غلطي وي ځکه دغه ادارې هغه وخت بس وي چي زموږ د دين سره مينه وای او زموږ په زړو کي د دين شوق او درنښت وای. د نن څخه پنځوس کاله مخکي زموږ په زړو کي د دين شوق موجود و په هغه وخت کي زموږ لپاره دغه ادارې بس وې اوس پرديو قومونو د ډېرو کوښښونو په نتيجه کي زموږ څخه د دين جذبه وړې ده د دين سره د ميني پر ځای موږ د

(١٦) سورة محمد الاية (٧).

(١٧) رواه الطبراني في الصغير الاوسط.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مذهب ځخه تښتو په داسي صورت کي موږ ته يو بل تحريک په کار دئ، چي د هغه په نتيجه کي موږ د عوامو خلګو د دين سره مينه پيدا کړو او مړه جذبات يې بېرته راژوندي کړو که داسي وسي نو موږ د پورتنيو ادارو ځخه پوره ګټه اخستلای سو او که داسي نه وي نو د دې پر ځاي چي موږ به ګټه ځني وانه خلو د هغه ادارو پاتېدل هم ګران دي.

شپږمه وجه دا ده چي کله موږ دا کار شروع کړو نورو ته ورځو هغوی زموږ سره په بده طريقه ويني، په سختۍ سره جواب راکوي، زموږ سپکاوی کوي او موږ بې عزته کوي نو موږ ته دا معلومول په کار دي، چي دا کار د انبياوو دئ په داسي تکليفونو او زحمتونو کي ښکېلېدل د دغه کار خصوصيت دئ انبياوو په دغه کار کي تر دې ډېر تکليفونه زغملي دي ځکه الله ﷻ فرمايي:

وَلَقَدۡ أَرۡسَلۡنَا مِن قَبۡلِكَ فِي شِيَعِ ٱلۡأَوَّلِينَ ﴿١٠﴾ وَمَا يَأۡتِيهِم مِّن رَّسُولٍ إِلَّا كَانُواْ بِهِۦ يَسۡتَهۡزِءُونَ ﴿١١﴾ (١٨)

ژباړه: موږ په لومړنيو ډلو کي تر تا وړاندي رسولان لېږلي دي او موږ هيڅ رسول نه دئ لېږلي مګر دوی به پسخند په واهه.

رسول عليه السلام فرمايي د دعوت په لاره کي چي پر ما باندي څومره تکليفونه او زحمتونه راغلي دي بل پر هيڅ پيغمبر نه دي راغلي. څرنګه چي زموږ سردار او آقا په دې لاره کي دومره غمونه او تکليفونه زغملي موږ هم د ده تابعدار يو د ده کار راسپارل سوی دئ موږ ته هم په کار ده چي هر څومره تکليفونه وزغمو.

د پورتنيو بيانونو ځخه څرګندېږي چي زموږ اصل مرض دا دئ چي په موږ کي ايماني جذبې له منځه تللي دي او اصلي مرض مو د ايمان کمزوري ده، کله چي اصلي شی له منځه ولاړ سي نو ورسره ټول صفتونه تړلي دي هغه هم له منځه ځي زموږ د ضعف او کمزورۍ اصلي لامل دا دئ چي اصلي شی مو پرې ايښي دئ هغه امر بالمعروف او نهي عن المنکر دئ. ښکاره خبره ده چي هيڅ قوم تر هغه ترقي نه سي کولای تر څو چي خلګ يې په ښو خويونو او کمالاتو ښايسته نه سي زموږ يوازنی علاج دا دئ چي موږ د تبليغ فريضه پوره کړو، ټينګ ودرېږو تر څو زموږ ايمان قوي سي او مړې جذبې مو بيرته راييداره سي موږ الله ﷻ او رسول ﷺ وپېژنو او احکامو ته يې سر کښېنته کړو د دغه کار لپاره موږ ته هغه طريقه په کار ده کومه چي سيدالانبياء حضرت محمد ﷺ د مشرکينو د اصلاح لپاره کارول. ځکه الله ﷻ فرمايي:

لَّقَدۡ كَانَ لَكُمۡ فِي رَسُولِ ٱللَّهِ أُسۡوَةٌ حَسَنَةٞ (١٩)

---

(١٨) سورة الحجر الايتان (١٠ - ١١).

(١٩) سورة الاحزاب الاية (٢١).

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترجمه: بې شکه ستاسو لپاره په رسول الله ﷺ کي (د تابعدارۍ) ښه نمونه ده.

همدغه خبري ته امام مالک رحمه الله اشاره کړېده: لن يصلح آخر هذه الامة الاما اصلح اولها!

ترجمه : هيڅکله به د دې امت وروستي خلګ اصلاح نه سي تر څو چي هغه طريقه يې نه وي مختاره کړې کومه چي په لومړيو کي اصلاح سوې ده.

کوم وخت چي رسول الله ﷺ د حق دعوت لپاره ودرېدی هيڅوک يې ملګری نه وو او نه يې فکر کېدی يوازي و دنياوي هيڅ طاقت نه و ورسره، په قوم کي يې ضد او سرکښي نهايي نقطې ته رسېدلې وه، په دوی کي هيڅوک د حق خبري اورېدلو ته تيار نه وو په ځانګړې ډول د کلمې طيبې څخه د رسول الله ﷺ قوم کرکه کوله او ځني بېزاره وه، په دغه وخت کي کوم طاقت و، چي يو مفلس، بې ياره او ناداره انسان خپل ټول قوم د حق و لوري ته راوبولي؟ اوس تاسو فکر وکړئ چي هغه کوم شی و، چي مخلوق يې د رسول الله ﷺ و لوري ته راوبولی او هغه شی چي چا تر لاسه کړی د تل لپاره د رسول الله ﷺ سو. ټولي دنيا ته معلومه ده چي د رسول الله ﷺ يو هدف و، پر هغه يې نظر و او هغه يې مقصد و، (چي په لاندي آيات کي ياد سوی دئ):

أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا ٱللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِۦ شَيْـًٔا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِّن دُونِ ٱللَّهِ ۚ (٢٠)

ژباړه: د الله ﷻ پرته به د بل چا عبادت نه کوو او نه به د الله ﷻ سره په هيڅ شي سره شريک نيسو او نه به موږ د ځينو لپاره څوک په خدايۍ سره نيسو د الله ﷻ پرته. (چي الله ﷻ پرېږدو).

د يو الله د اطاعت او عبادت پرته يې خلګ د نورو شيانو د عبادت څخه منعه کړه، د دښمنانو ټول بندونه او علاقې يې ماتي کړې او يو الهي قانون يې وټاکی او وې ښودل چي د دې قانون څخه مه ليري کېږئ بل لوري ته مخ مه اړوئ.

ٱتَّبِعُوا۟ مَآ أُنزِلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا۟ مِن دُونِهِۦٓ أَوْلِيَآءَ ۗ (٢١)

ژباړه: د هغه شي تابعداري کوئ چي تاسو ته د الله ﷻ د لوري څخه راغلی دئ د الله ﷻ پرته د بل چا تابعداري مه کوئ.

پورتنۍ خبره اصلي تعليم و او رسول الله ﷺ ته يې امر سوی و.

ٱدْعُ إِلَىٰ سَبِيلِ رَبِّكَ بِٱلْحِكْمَةِ وَٱلْمَوْعِظَةِ ٱلْحَسَنَةِ ۖ وَجَـٰدِلْهُم بِٱلَّتِى هِىَ أَحْسَنُ ۚ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ

ژباړه: اي محمده! د الله ﷻ و لاري ته خلګ رابوله په حکمت او نېک نصيحت سره د خلګو سره په هغه طريقه بحث کوه

---

(٢٠) سورة ال عمران الاية (٦٤).

(٢١) سورة اعراف الاية (٣).

(c) ketabton.com: The Digital Library

أَعۡلَمُ بِمَن ضَلَّ عَن سَبِيلِهِۦ ۖ وَهُوَ أَعۡلَمُ بِٱلۡمُهۡتَدِينَ ﴿١٢٥﴾ (٢٢)

چي بهتره وي بېشکه ستا رب په هغه کسانو پوه دئ چي گمراه سوي دي او په هغو کسانو عالم دئ چي پر هدايت دي.

دغه د هدايت هغه لويه لاره ده، چي د نبي ﷺ او د ده د هر تابعدار لپاره تل کل سوېده.

قُلۡ هَٰذِهِۦ سَبِيلِيٓ أَدۡعُوٓاْ إِلَى ٱللَّهِۚ عَلَىٰ بَصِيرَةٍ أَنَا۠ وَمَنِ ٱتَّبَعَنِيۖ وَسُبۡحَٰنَ ٱللَّهِ وَمَآ أَنَا۠ مِنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ ﴿١٠٨﴾ (٢٣)

ژباړه : ووايه ! دا زما لاره ده زه رابولم په يقين سره زه او هغه څوک چي زما تابعدار دي الله ﷻ پاک دئ او زه د مشرکانو څخه نه يم.

وَمَنۡ أَحۡسَنُ قَوۡلٗا مِّمَّن دَعَآ إِلَى ٱللَّهِ وَعَمِلَ صَٰلِحٗا وَقَالَ إِنَّنِي مِنَ ٱلۡمُسۡلِمِينَ ﴿٣٣﴾ (٢٤)

ژباړه : تر هغه چا به نو د چا خبره ښه وي چي د الله ﷻ و لوري ته بلنه کوي او وايي زه د مسلمانانو څخه يم.

د الله ﷻ و لوري ته د هغه خلگو رابلل چي حقه لاره ځني ورکه وي، گمراهانو ته هدايت ښودل د نبي ﷺ د ژوند وظيفه ده او د ده مبارک اصلي مقصد و د ودي او ترقی لپاره يې په سلگونو او زرگونو انبياء او رسولان راغلي دي.

وَمَآ أَرۡسَلۡنَا مِن قَبۡلِكَ مِن رَّسُولٍ إِلَّا نُوحِيٓ إِلَيۡهِ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنَا۠ فَٱعۡبُدُونِ ﴿٢٥﴾ (٢٥)

ژباړه: موږ ستا مخکي هيڅ رسول نه دئ لېږلی مگر دا وحي مو ورته کړي دي چي زما پرته بل معبود نسته او زما عبادت کوئ.

د رسول الله ﷺ او ټولو انبياوو په ژوند او د ژوند پر هره لحظه کي يې که سړی نظر واچوي نو معلومېږي چي د دوی ټولو مقصد يو و، چي هغه د يوه الله ﷻ پر ذات او صفتونو باندي پوره يقين ساتل و. هم دا د اسلام مفهوم دئ او انسان هم د دې لپاره پيدا سوی دئ، ځکه الله ﷻ فرمايي:

وَمَا خَلَقۡتُ ٱلۡجِنَّ وَٱلۡإِنسَ إِلَّا لِيَعۡبُدُونِ ﴿٥٦﴾ (٢٦)

---

(٢٢) سورة النحل الاية (١٢٥).

(٢٣) سورة يوسف الاية (١٠٨).

(٢٤) سورة حمٓ السجدة الاية (٣٣).

(٢٥) سورة الانبياء الاية (٢٥).

(٢٦) سورة الذاريات الاية (٥٦).

ترجمه: موږ پېريانان او انسانان يوازي د دې لپاره پيدا کړي دي چې عبادت وکړي او س نو چې اصلي مقصد معلوم سو، ناروغي او علاج يې معلوم سو نو د علاج په طريقه اختيارولو کي زيات مشکلات نه پېښېږي او که په لاندي ډول طريقه که د علاج لپاره غوره سي انشاء الله ګټوره به وي.

زموږ د ناپوهۍ مطابق د مسلمانانو د کاميابۍ او ترقۍ لپاره يو نظام غوره سوی دئ، چې هغه ته په حقيقت کي اسلامي ژوند يا د پخوانيو مشرانو د ژوند نمونه ويل کېږي. چې لنډه نقشه يې ستاسو په خدمت کي وړاندي کوم: تر ټولو ضروري خبره دا ده چې هر مسلمان بايد د دنيا د ټولو مقصدونو څخه نظر واړوي او يوازي د کلمې طيبې د لوړوالي لپاره او د الهي احکامو د رواج د ترقۍ لپاره خپل مقصد جوړ کړي او د دې خبري لپاره ټينګه وعده وکړي چې د الله ﷻ هر امر به منم او د عمل کولو کوښښ به يې کوم او د الله ﷻ څخه به هيڅکله نافرماني نه کوم او د پورتني مقصد لپاره په لاندي قاعدو سره عمل کوم:

١ – کلمه : د لا اله الا الله محمد رسول الله په صحيحو الفاظو ويل، په معنی او مطلب يې ځان پوهول، په ذهن کي يې د کښېنولو کوښښ کول او خپل ټوله ژوند د دې کلمې سره برابر جوړول.

٢ – د لمانځه پابندي کول، د شرائطو او ادابو لحاظ يې کول، په خشوع او خضوع سره يې اداء کول او په هر رکن کي يې د الله ﷻ د لوی والي او عظمت فکر کول او د خپلي بېوسۍ او بندګۍ فکر کول، لنډه دا چې لمونځ دي په داسي ډول وکړي چې د الله ﷻ په دربار کي د وړاندي کېدو وړ وي او د دغسي لمانځه د توفيق غوښتنه دي وکړي. که يې نه وي زده زده دې کړي او په لمانځه کي د ټولو شيانو ويل دي ياد کړي.

٣ – د قرآن کريم سره اړيکي او مينه کول او محبت ورسره پيدا کول چې په دوو طريقو سره کيدای سي:

الف : د ورځي په ټاکلي وخت کي د قرآن کريم تلاوت په داسي ډول کول، چې په معنی کي يې فکر کوي که يې په معنی نه پوهېږي نو دغسي دي يې تلاوت کړي او دا فکر دي کوي چې زما کاميابي او ګټه په قرآن کريم کي پرته ده. يوازي الفاظ ويل هم لويه نېکمرغي ده د خير او برکت لوی سبب دئ. که قرآن کريم نه سي لوستلاي نو لږ وخت دي د قرآن په زده کړه کي مصرفوي.

ب : د خپلو اولادو، د کلي د هلکانو او نجنو د قرآني د تعليم فکر کول او تر ټولو کارو يې وړاندي فکر کول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴ – څه وخت د الله ﷻ په ياد او ذکر کي تېرول او د طريقې لپاره يې د طريقت يو پير پيدا کول البته چي د سنتو تابعدار وي او دهغه څخه پوښتنه کول که نه نو دريمه کلمه لوستل :

سبحن الله والحمدلله ولااله الاالله والله اکبر ولاحول ولاقوة الا بالله العلي العظيم!

پورتنۍ کلمه او درود شريف سهار او ماښام سل ځله لوستل په داسي ډول چي د زړه په پوره ارامتيا سره وي ځکه په حديثو کي يې زيات فضيلتونه راغلي دي.

۵ – هر مسلمان خپل ورور ګڼل او همکاري او غمخواري ورسره کول. د اسلامي ځانګړتياوو په موخه د هغه احترام او درنښت کول، د داسي خبرو څخه ځان ژغورل چي د مسلمان ورور د تکليف او درد سبب ګرځي. د پورتنيو خبرو دي خپله هم پابندي کوي او د نورو مسلمانانو د هڅولو کوښښ دي هم کوي دا نو داسي کېږي چي په ورځنۍ ژوند کي څه وخت د اسلام د خدمت او خپرولو لپاره بېل کړي، او هم د دې لپاره پوره تياري وکړي. د کوم دين د خپرولو لپاره چي رسول الله ﷺ، انبياوو ډول – ډول تکليفونه برداشت کړل، اصحابو کرامو او زموږ مشرانو خپل عمرونه پکښې ولګول او د دغه دين لپاره يې خپل ځانونه قربان کړل نو د دغه دين د خپرولو او پاته ساتلو لپاره لږ وخت هم نه لګول لويه بدبختي ده دا هم هغه ضروري فريضه ده چي د پرېښودو له امله يې موږ نن برباد او تباه سوي يو.

لومړی د مسلمان کېدو څخه مطلب دا ګڼل کېدی چي د خپل ځان او مال د عزت، اسلام خپرول او د کلمې د لوړوالي لپاره وخت ولګوي که به چا داسي نه کول ناپوه ګڼل کېده خو افسوس چي نن موږ ته مسلمانان ويل کېږي خو د دين پر خپرولو خپلي سترګي پټې ساتو بيا هم د دين د خپرولو لپاره هيڅ کوښښ نه کوو. لنډه دا چي د ژوند څخه مقصد د کلمې لوړوالی او د دين خپرول بلل کېږي. دا هم هغه کار دئ چي زموږ د دنيا او آخرت کاميابي ورسره تړلې ده دا هم هغه کار دئ چي له امله يې نن موږ خوار او ذليل يو. اوس بيا موږ ته د خپل اصلي مقصد راپورته کول په کار دي او د ژوند اصلي مشغله جوړول په کار دي چي بيا رحمت الهي پر جوش راسي او زموږ د دنيا او آخرت کاميابي بيرته رانصيب سي. د دغه کار د کولو څخه هيڅ کله دا مقصد نه دئ چي نور کارونه پرېږدئ يوازي دغه کار پر مخ بيايا ست بلکي مقصد دا دئ چي لکه څرنګه چي د دنيا کارونه پر مخ بيايې دغه کار هم ضروري وبوله او وخت ورته بېل کړه او د دنيا کارو ته هم وخت بېل کړه يا په بل عبارت چي څو کسان د دې کار لپاره تيار سي په هفته کي څو ساعتونه پخپله محله (کلي) کي په مياشت کي درې ورځي نژدې همسايګانو ته او په کال کي څلويښت ورځي په ليري ځايونو کي دا کار وکړئ او

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوښښ وکړئ چي هر شتمن، ناداره، زميندار، ملازم، عالم او بې علمه په دې کار کي شريک کړئ او د دغه کار پابنده يې جوړ کړئ.

د کار کولو طريقه

لږ تر لږه دي لس کسان د تبليغ کولو لپاره ووزي، لومړی دي يو آمر وټاکي بيا دي سره يو ځای سي د اوداسه وروسته دي دوه رکعته نفل وکړي (په دې شرط چي مکروه وخت نه وي) بيا دي و الله ﷻ ته زاري وکړي د کاميابۍ او الهي توفيق غوښتنه دي وکړي د خپلي ثابت قدمۍ دعا دي وکړي بيا به په کراره – کراره د الله ﷻ د ذکر په کولو سره روان سي بې ځايه خبري دي نه کوي کله چي و ټاکلي ځای ته ورسېږي ټوله دي سره راجمع سي دعا دي وکړي بيا به په ټول کلي ګښت وکړي لومړی به لمونځ په وکړي بيا به د دغه کار د کولو لپاره وعده ځني واخلي او دغه کار ته دي يې تيار کړي، بيا به دغه خلګ د ځان سره بوزي ګښت دي وکړي په ښځو دي هم لمونځ وکړي د پابندۍ وعده دي ځني واخلي. کوم خلګ چي دې کار ته تيار سوه نو د هغوی څخه دي هم يو جماعت جوړ کړي او يو امير دي ورته مقرر کړي پخپله نګراني کي دي يې واخلي او د هغوی د کار کولو فکر دي کوي. هر تبليغ کوونکي ته په کار ده چي د خپل امير خبره به مني او هر امير ته په کار ده چي د خپلو ملګرو په خدمت کولو، استراحت کولو، همت زياتولو او مرسته کولو کي دي کمی نه کوي او د کومي خبري چي مشورې ته اړتيا لري د ټولو ملګرو څخه دي مشوره اخلي او عمل دي په کوي.

د تبليغ اداب

دغه کار د الله ﷻ يو لوی عبادت دئ او لويه نېکمرغي ده د انبياوو پر لاره تګ دئ، کار چي څومره لوی وي په هغه اندازه اداب غواړي. د دې کار څخه مقصد د نورو هدايت نه دئ بلکي د خپل ځان اصلاح او د بندګۍ څرنګوالی دئ او د الله ﷻ د حکمونو پر ځای کول دي. د الله ﷻ رضا لټول دي، نو په کار ده چي لاندي ټکي په ښه ډول په ذهن کي کښېنوي او پابندي يې وکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱ – خپل ټول خرڅ يعني خوړل، څښل او كرايه دې پر خپله غاړه واخلي كه مو توان و د بل ناداره ملګري مصرف هم پر غاړه واخلئ.

۲ – د خپل ملګري او د دې پاک كار كوونكو خدمت خپل وياړ وګڼئ، د ملګرو درنښت او احترام وكړئ.

۳ – د عامو مسلمانانو سره په عاجزۍ او كمينې سره معامله كوئ، نرمه لهجه او د خوشحالۍ كړه وړه ورسره اختيار كړئ، هيڅ مسلمان ته د سپكاوي او نفرت په سترګه مه ګورئ، په ځانګړي ډول د علماوو زيات عزت كوئ. لكه څرنګه چي پر موږ باندي د قرآن او حديث عزت او عزمت واجب او ضروري دئ، همدا ډول د علماوو عزت او درنښت هم پر موږ باندي ضروري او واجب دئ، ځكه الله ﷻ دوی په لوی نعمت سره سرلوړي كړي دي. د علماوو سپكوالی د دين د سپكوالی سره برابر دئ او د دين سپكوالی د الله ﷻ د قهر او غضب سبب ګرځي.

۴ – فارغه وخت د غيبت، بهتان، دروا غو او د لوبو د تماشو پر ځای د دين د كتابو په مطالعه او د نېكو خلګو سره په ناسته تېر كړئ په دغه كار سره به د الله ﷻ او د هغه د رسول ﷺ خبري درته معلومي سي په ځانګړي ډول د تبليغ په ورځو كي د بې ځايه خبرو څخه بېخي پرهېز وكړئ. خپل فارغه وخت د الله ﷻ په ياد، ذكر، فكر، استغفار او درود په ويلو او زده كولو كي تيروئ.

۵ – په حلاله طريقه سره رزق حاصلوئ، كم خرڅ كوئ او د خپلو بچيانو او د نورو شرعي حقوق ادا كوئ.

٦ – په اختلافي مسئله او فروعي مسائلو كي څېړنه مه كوئ بلكي يوازي د توحيد لوري ته دعوت كوئ او د اسلام د اركانو تبليغ كوئ.

۷ – خپل ټول كارونه او ويناوي په اخلاص او صفوف سره ښايسته كړئ په اخلاص سره لږ عمل د ډېري فائدې او بركت سبب جوړېږي د اخلاصه پرته په كار كي نه د دنيا ګټه سته او نه په آخرت كي كوم ثواب ورته سته. حضرت معاذ ﷺ چي كله رسول الله ﷺ د يمن حاكم وټاكی د لېږلو په وخت كي يې د رسول الله ﷺ څخه غوښتنه وكړه، چي ما ته نصيحت وكړه. رسول ﷺ په جواب كي ورته وويل، چي:

په كارو كي اخلاص او اهتمام كوه، د اخلاص سره مل لږ كار هم كفايت كوي. په بل حديث كي راغلي دي چي الله ﷻ يوازي هغه عملونه قبلوي چي د الله ﷻ لپاره يوازي سوي وي. په بل ځای كي راځي چي الله ﷻ ستاسو شكلو ته نه ګوري بلكي ستاسو زړونو او عملونو ته ګوري. نو تر ټولو مهمه خبره دا ده چي په كار كي بايد اخلاص وي د ځان ښودني او ريا ته هيڅ ځای نه وي پكښې، څومره چي په كار كي اخلاص وي په هغه اندازه به

(c) ketabton.com: The Digital Library

په کار کې ترقي او تازګي وي. د کار کولو تګلاره په لنډ ډول ستاسو و حضور ته وړاندې سوه، پر اړتیا یې هم کافي رڼا واچول سوه خو خبره دا ده چې دغه تګ لاره به زموږ د دې پرېشانۍ او بې ارامۍ په حال کې څومره رهبري وکړي او تر کومه ځایه پوري به زموږ مشکلات را حل کړي د دغې خبرې لپاره و قرآن کریم ته بیا رجوع کوو، قران کریم زموږ دغه کوښښ یو ګټور تجارت بللی دئ او داسي پکښې فرمایل سوي دي:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ تِجَـٰرَةٍ تُنجِيكُم مِّنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿١٠﴾ تُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَتُجَـٰهِدُونَ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ بِأَمْوَٰلِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ ۚ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١١﴾ يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّـٰتٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَـٰرُ وَمَسَـٰكِنَ طَيِّبَةً فِى جَنَّـٰتِ عَدْنٍ ۚ ذَٰلِكَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ ﴿١٢﴾ وَأُخْرَىٰ تُحِبُّونَهَا ۖ نَصْرٌ مِّنَ ٱللَّهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ ۗ وَبَشِّرِ ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٣﴾ (۲۷)

ژباړه: اې ایمان والو! ایا زه تاسو ته داسي تجارت وښیم چې تاسو د دردوونکي عذاب څخه ژغوري؟ تاسو پر الله ﷻ او پر رسول ﷺ باندي ایمان راوړئ د الله ﷻ په لاره کې په مال او ځان سره جهاد وکړئ دا ستاسو لپاره ډېره بهتره ده که تاسو پوهېږئ، الله ﷻ به ستاسو ګناهونه معاف کړي او تاسو به داسي جنتونو ته داخل کړي چې د درختو تر ښاخو لاندي به یې ولې بهېږي. ښه ځایونه چې د اوسېدو په باغو کې به وي دا لویه کامیابي ده یوه بله خبره هم سته چې تاسو یې خوښوئ د الله ﷻ د لوري څخه مرسته او ژر بریالیتوب دئ زېري تاسو مؤمنانو ته درکړل سوی دئ.

په پورتني آیات کي د تجارت بیان سوی دئ، چې لومړی ګټه یې دا ده چې د دردوونکي عذاب څخه خلاصون دئ، دغه تجارت دا دئ چې موږ به پر الله ﷻ او رسول ﷺ باندي ایمان راوړو او د الله ﷻ په لار کي به په مال او ځان سره جهاد کوو دا هغه کار دئ چې زموږ لپاره سراسر ګټه ده که په موږ کي لږ پوهه او عقل موجود وي په دغه اسانه کار به موږ ته دومره لویې ګټې راکړل سي چې ټول ګناهونه به مو معاف سي او په آخرت کي به په لویو نعمتونو سره سرلوړي سو، همدغه لویه کامیابي ده خو په دغه کامیابۍ باندي بس والی نه دئ راغلی بله لا دا ده چې په دنیا کي هم موږ ته خوشالي پر دښمنانو بریالیتوب او حکومت راکړل کېږي. الله ﷻ موږ ته د دوو شیانو امر وکړ، لومړی دا چې موږ به پر الله ﷻ او رسول ﷺ باندي ایمان راوړو، دوهم دا چې د الله ﷻ په لاره کي به په مال او ځان سره

---

(۲۷) سورة الصف الایات (۱۰ - ۱۱ - ۱۲ - ۱۳).

(c) ketabton.com: The Digital Library

جهاد کوو. د دغو دوو شيانو په بدله کي الله ﷻ موږ ته د دوو شيانو وعده راکړه يو په آخرت کي تل جنت، ارام او استراحت. دوهم په دنيا کي بريالیتوب او کاميابي. لومړی کار چي زموږ څخه غوښتل سوی دئ ايمان دئ ښکاره خبره ده چي د دغي غوښتني څخه مطلب دا دئ چي موږ ته د حقيقي ايمان دولت رانصيب سي. دوهمه غوښتنه زموږ څخه دا ده چي جهاد وکړو که څه هم جهاد دا دئ چي موږ د کافرانو سره وجنګېږو خو اصلي مطلب يې د کلمې طيبې لوړوالی او د اسلامي احکامو جاري کېدل دي، همدغه لوی مقصد د جهاد دئ او زموږ د تحريک همدغه مقصد دئ. اوس معلومه سوه، چي لکه څرنګه چي د اخرت د ژوند ښه والی او د عذاب څخه خلاصون پر الله ﷻ او رسول ﷺ باندي په ايمان راوړلو او د الله ﷻ په لاره کي په کوښښ کولو پوري تړلی دئ همدا ډول د دنيا د ژوند ښه والی هم په دغه دوو شيانو پوري وتړل سو. کله چي موږ پر الله ﷻ او رسول ﷺ باندي ايمان راوړو او د الله ﷻ په لاره کي کوښښ وکړو تر څو اسلامي احکام جاري کړو نو ښکاره خبره ده، چي د مځکي پاچهي به زموږ وي او د حکومت او خلافت وړ به موږ يو او زموږ به وي ځکه الله ﷻ فرمايي:

وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مِنكُمۡ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ لَيَسۡتَخۡلِفَنَّهُمۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ كَمَا ٱسۡتَخۡلَفَ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمۡ دِينَهُمُ ٱلَّذِي ٱرۡتَضَىٰ لَهُمۡ وَلَيُبَدِّلَنَّهُم مِّنۢ بَعۡدِ خَوۡفِهِمۡ أَمۡنٗاۚ يَعۡبُدُونَنِي لَا يُشۡرِكُونَ بِي شَيۡـٔٗاۚ (۲۸)

ژباړه: په تاسو کي چي کومو خلګو ايمان راوړی وي، ښېک عملونه کوي الله ﷻ وعده ورکوي چي د مځکي خلافت به ورکوي لکه څرنګه چي مخکي ستاسو يې و خلګو ته ورکړی و. کوم دين چي يې د دوی لپاره خوښ کړی دئ هغه دوی ته قوت ورکوي وروسته به د دوی وېره په امن کړو، په دې شرط چي زما عبادت وکړي او زما سره هيڅ شريک ونه نيسي.

په پورتني آيات کي د ټول امت سره د حکومت او خلافت وعده سوې ده دغه وعده ټولو وليدل د نبي ﷺ د زماني څخه د خلفاء راشدينو تر زمانې پوري دغه وعده ښکاره سوه لکه چي جزيرة العرب د رسول ﷺ په زمانه کي او نور ملکونه د خلفاء راشده وو په زمانه کي فتح سول. بيا وروسته که څه هم يووالی نه و، څه وخت پر وخت د ښېکو پاچهانو سره دغه وعدې پوره کېدل ښکاره سوه، ځکه الله ﷻ فرمايي:

(۲۸) سورة النور الاية (۵۵).

(c) ketabton.com: The Digital Library

ان حزب الله هم الغالبون . ونحوه (۲۹)

اوس نو معلومه سوه چي په دنيا کي ارام، سکون، عزت او آبرو کي د ژوند تېرولو لپاره يوازي لاره دا ده چي موږ په کامل دين کي داخل سو، عمل په وکړو او تر نورو پوري يې د رسولو لپاره په ټينګه ملا وتړو، بلکي خپل ټول ژوند د دغه کار لپاره وقف کړو. الله ﷻ فرمايي:

وَٱعۡتَصِمُواْ بِحَبۡلِ ٱللَّهِ جَمِيعٗا وَلَا تَفَرَّقُواْۚ (۳۰) | ژباړه : تاسو ټوله دين ټينګ ونيسئ او ټوټې ټوټې مه جوړېږئ

دا په لنډ ډول د عمل لپاره يو نظام دئ چي په حقيقت کي د اسلامي ژوند او مشرانو د ژوند يوه نمونه ده.دملک ميوات په سيمه کي د يو وخته څخه دغه کاروان دی او د دې نيمګړي کوښښ نتيجه دا ده چي ورځ په ورځ خلګ اخته دي په کار کي ترقي کوي. د دغه کار ګټي او فايدې خلګو وليدې تر کومه ځايه چي د ليدلو سره اړه لري. که ټول مسلمانان په اتفاق سره دا کار شروع کړي نو د الله ﷻ څخه هيله لرم چي د دوی ټول مصيبتونه او مشکلات به ليري سي په دنيا کي به په ښه ارامۍ، اطمينان او عزت سره ژوند وکړي او د لاسه ورکړی شان او شوکت به بيرته لاسته راوړي. ځکه الله ﷻ فرمايي:

وَلِلَّهِ ٱلۡعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِۦ وَلِلۡمُؤۡمِنِينَ (۳۱)

هر څومره چي ما د خپل مقصد د پوهولو لپاره کوښښ وکړ، خو دا د يو څو تجويزونو مجموعه نه ده. بلکي دا يو عملي مسوده (خاکه ده) چي د الله ﷻ يو خوښ بنده سيدي و مولائي مخدومي و مخدوم العالم مولانا محمد الياس رحمة الله عليه واخيسته او د دې پاک کار لپاره يې خپل ټول ژوند وقف کړ. په همدې وجه تاسو په دې بې ربطه کرښو لوستلو او پوهېدلو بس والی هيڅکله مه کوئ، بلکي دا کار زده کړئ او د دې کار عملي نمونه وګورئ د هغه څخه سبق واخلي او په دغه قانچه کي دي د ځان اچولو کوشش وکړئ هم دې لوري ته متوجه کول زما مقصود دئ . نور بس:

ميري قسمت سی الهی پائين يه رنګ قبول ❁ پهول کچه مين نی چونی هين ان کی دامن کيلئ

ژباړه: الهي! زما قسمت ته د قبوليت رنګ ورکړې د لمني لپاره مي يو څه ګلان ټول کړل.

---

(۲۹) بيان القران.

(۳۰) سورة ال عمران الاية (۱۰۳).

(۳۱) سورة المنافقون الاية (۸).

(c) ketabton.com: The Digital Library

و آخر دعوانا ان الحمد الله رب العالمين والصلوة والسلام علي رسوله محمد وآله واصحابه اجمعين برحمتک يا ارحم الراحمين .

مرتب : مولانا محمد احتشام الحسن ۱۸ ربيع الثاني ۱۳۵۸ = ۷ جولاي ۱۹۳۹م، چهارشنبه

ژباړونکی : مولوي عبدالهادي حماد مقيم جامعه اسلاميه اشرفيه

۲۱ / ۱۰ / ۱۳۸٦ = ۱۱ جنوري د ۲۰۰۷ م، جمعه مبارکه

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library